

nebyl pokládán za uskutečněný na účet kupce. O prodeji má býti kupec ihned vyrozuměn.

Nárok kupcův na náhradu škody dle čl. 357 odst. 3 obch. z. záleží v rozdílu mezi cenou kupní a cenou tržní nebo bursovní v čase a místě dlužného plnění (t. zv. abstraktní vyměřování škody). Tento rozdíl obsahuje vyrovnání škody, je to tedy zákonná fixace, určení výše škody. Může-li si tedy kupec zboží na trhu opatřiti, nelze jemu odvolávati se za příčinou odůvodnění vyšší výměry škody na to, že zboží dotyčné již dříve někomu třetímu, za cenu vyšší, než je trhová, prodal (roz. nejv. s. sb. »Adler Cl.« 359, 989. Více než tento rozdíl může požadovati jen tehdy, jestliže kryl svou potřebu zbožím za vyšší cenu a dokáže okolnosti, které prokazují, že ono krytí za tuto vyšší cenu bylo nezbytno, na př. pro veliké quantum zboží k dodání určeného, nebo poněvadž zboží nebylo po ruce nebo konečně krytí jeho potřeby za levnější cenu nebylo lze docílití. Differenci jest však beze všeho a bezpodmínečně oprávněn požadovati, ať již potřebu svoji skutečně kryl nebo ne; liknavý prodavač nemůže tu namítati, že kupec vůbec žádné neb takové škody nedoznal (roz. nejv. s. sb. »Adler Cl.« č. 1204).

Za místo dlužného plnění platí místo dodání, nikoli místo splnění (roz. nejv. s. sb. »Adler Cl.« č. 359). Má-li zboží sice cenu tržní, ne však na tomto místě, tu jest rozhodným nejbližší místo, které vůbec pro dispoziční kupcovu ve příčině zboží jest rozhodným. Za základ položití jest onu cenu tržní nebo bursovní, kterou má zboží v den dodání (roz. nejv. s. sb. »Adler a Cl.« č. 308).

3. Bedlivý kontrahent jest oprávněn promeškání dáti zjistiti na jeho náklad protestem.

Obchod jedy.

I. Pojem.

Jedy zovou se všechny látky, jež následkem chemické povahy svých součástek nebo pro svůj obsah a své složení, dostavše se v lidské nebo zvířecí ústrojí, jsou s to přivoditi škodlivé porušení ústrojí nebo dokonce i smrt. Rozeznáváme žravé jedy, jichžto dotykem ničí se zvířecí tkanivo (zhuštěné kyseliny a různé kovové soli), narkotické jedy, které způsobují omámení, spavost nebo různá ochrnutí a to dle mocnosti otravy (rulík, blín, ocún, skvrnitý bolehlav, čemeřice, náprstník, durman, opium, strychnin, cyankali, psotnina a j. v.).

Obchod jedy může býti dle zásad lékařské policie jen nanejvýš obmezeným; pravidelně jest ve většině států povolen toliko lékárníkům, kteří smějí poskytovat jedy jen známým osobám pro účely, jež třeba udati.

II. Právo živnostenské.

Výroba jedů, jakož i obchod jimi a prodej jich tvoří koncesovanou živnost (§ 15 lit. 14 živ. ř.). Žadatelé za tuto koncesi mají podati průkaz, buď že na některém technickém učilišti nebo ústavě lučebním nabyli potřebných chemických vědomostí ku provozování zamýšlené živnosti a že nejméně dvouletým zaměstnáním v chemické laboratoři neb v závodě živnostenském druhu tohoto osvojili si nevyhnutelnou zručnost a zběhlost. Žadatelé za koncesi ku prodeji jedů mají rovněž doložití předepsané průkazy způsobilosti (§ 2 nař. ze dne 21. dubna 1876 č. 60 ř. z. a nař. ze dne 17. září 1883 č. 61 ř. z.).

Obchod jedy upraven jest těmito nařízeními:

1. Nař. min. vnitra a obchodu ze dne 21. dubna 1876 č. 60 ř. z. obsahuje ve příčině obchodu jedy, léčivy jed obsahujícími a zdraví škodlivými, lučebními preparáty tato podstatná ustanovení:

a) Za jedy jsou prohlášeny: arsén či otrušík a všeliké sloučeniny arsén v sobě zdržující, sloučeniny antimonové chlor a kyslík v sobě zdržující, oxydy a soli rtuťové, obyčejný kostík, brom, psotnina a preparáty psotninu obsahující; preparáty prudce účinkující, vzaté z jedovatých bylin a zvířat nebo jiné způsobem umělým připravené.

b) Prodej jedů: Jed může se vydávati jen živnostníkům, kteří mají právo jedy prodávati, ústavům vědeckým a učilištím veřejným a též osobám, které prokáží, že mají platné úřední povolení jed odebírat. Kdo v základě úředního povolení jedu nabyt, nemá ho ani za peníze ani zdarma přenechávati těm, kdož nemají práva obchod jedem vésti. Kdo za povolení k obchodu jedy žádá, musí vykážati, že s dobrým prospěchem odbyl nižší oddělení střední školy nebo jiného odborného ústavu této na roveň postaveného a podati průkaz, že jiným způsobem, zvláště delším zaměstnáním v obchodě jedy nebo léčivy jed obsahujícími nebo v chemické továrně dostatečných vědomostí o jedech a zacházení s nimi si zjednal.

c) Úřední povolení: Povolení, jed odebírat, udílí politický okresní úřad, v jehož úředním obvodu žadatel bydlí. Žádá-li kdo za udělení povolení pouze pro jeden případ, udělí se mu povolení vydáním odebíracího lístku, žádá-li však někdo, jenž má ku provozování své živnosti nebo svého zaměstnání jedu zapotřebí, aby jemu bylo povoleno odebírání jedu po delší dobu, vydá se mu licence ku odebírání. Licence tato nemá se vydávati na dobu delší tří let (§ 5).

d) Zvláštní opatrnosti: Živnostníci, kteří mají právo prodávati jedy, jsou povinni vésti zvláštní knihu záznamů, do níž jest zapisovati, komu a kdy byl jed vydán, jaký jed to byl a mnoho-li ho bylo a může-li se vydati někomu jed jen na úřední povolení, jest též zaznamenati povolení toto, jakož i datum a úřad, který povolení udělil. Tam, kde se prodává jed v malých dávkách a v živnostech, které jedu užívají, označeny buďte schránky a nádoby, v nichž se jed přechová, slovem »jed« tak, aby to bilo v oči anebo obyčejnou umrlčí hlavou. V drobném obchodu buďte vydávány jedy jen dobře opatřené a zapečetěné. Posílá-li se jed jinam, budiž pečlivě zaobalen do schránky dobře se zavírající a opatřené tak, aby nic nemohlo vytéci nebo uniknouti; schránka opatřena budiž nápisem »jed« (13).

e) Dohlédací právo úřadů:

Politický úřad I. instance (okresní hejtmanství) má vésti v patrnosti:

α) živnostníky, kteří dle řádu živnostenského v okrese úředním prodávají jed,

β) vydané licence a lístky odebírací.

2. Nařízením státního ministerstva ve srozumění s ministerstvem obchodu, spravedlnosti a policie ze dne 1. května 1866 č. 54 ř. z. byly vydány předpisy o užívání jedovatých barev a o prodeji jich.

3. Nařízením min. vnitra ve srozumění s min. obchodu ze dne 2. června 1877 č. 43 ř. z. byly vydány předpisy o tom, pokud se barevného papíru může užívati k zabalování cukrovinek, surogátů kávových a jiných podobných věcí k požívání ustanovených.

4. Nařízením ministerstva vnitra ze dne 1. listopadu 1877 č. 14.136 bylo prohlášeno o veškerých otruškách obsahujících lučebních sloučeninách bez rozdílu, jsou-li barevné nebo bezbarevné, tudíž i takových, jichž se používá ku přípravě barev natěracích a malířských, že podrobeny jsou ustanovením nařízení ze dne 21. dubna 1876.

5. Nařízením ministerstva vnitra ve shodě s ministerstvem obchodu ze dne 20. listopadu 1877 č. 105 ř. z. o užívání barevných papírů k balení věcí k požívání určených.

6. Výnosem místodržitelství štyrského ze dne 11. května 1873 č. 28 z. z. bylo nařízeno, že koncese ku prodeji léčivých bylin má se jen těm osobám udělit, jež se mohou vykázat potřebnými vědomostmi. V tomto výnosu uvádějí se všechny byliny a součástky rostlinné, které mají účinek škodlivý.

7. Nařízením ministerstva financí ze dne 30. listopadu 1885 č. 35.965 stanoví šetření zvláštní opatrnosti při vydávání jedů, jež z ciziny docházejí osobám soukromým.

8. Nařízením ministerstva vnitra a obchodu ze dne 2. ledna 1886 č. 10 ř. z. byli vydány další doplňovací předpisy týkající se obchodu jedy, léčivý jed obsahujícími a zdraví škodlivými lučebními preparáty a

9. nařízením min. vnitra ze dne 2. ledna 1886 č. 21.120 dáno jest poučení politickým úřadům zemským o obchodech jedy.

10. Nařízením min. vnitra a obchodu ze dne 17. ledna 1885 č. 8 ř. z. učiněna jsou opatření k ochraně osob zaměstnaných při výrobě kostíkových zápalek.

11. Nařízením min. vnitra a obchodu ze dne 3. července 1884 č. 111 ř. z. obsahuje ustanovení o užívání chlorového vápna při výrobě škrtacích zápalek; tímto nařízením zmocnění jsou političtí úřadové zemští, aby podnikům, jež se zabývají výrobou takovýchto zápalek po továrnicku, udělili povolení k užívání chlorového vápna (draslíku chlorečnatého) v tom případě, je-li dán průkaz spolu s udáním přípravy o tom, že výroba a zpracování zápalné látky jsou svěřeny zodpovědnému odbornému řediteli.

III. Právo trestní.

Přestupku a dle voj. tr. z. přečinu proti bezpečnosti života se dopouští:

1. Ten, kdo bez výslovného povolení příslušného úřadu, tedy neoprávněným způsobem, obchod jedy provozuje. Pokuta 5—50 zl. nebo vězení od 1—8 dnů (§ 361 tr. z. a § 629 voj. tr. z.).

2. Jestliže obchodník nebo kramář, byť i šetřil zákonných předpisů, neoprávněně jed prodává; pokuta 25—100 zl., při opětování dvojnásobná pokuta peněžitá a vězení, při dalším opakování ztráta živnosti (§ 362 tr. z. a 630 voj. tr. z.); nešetří-li se však předpisů pro neoprávněný obchod jedy, nastává ztráta živnosti hned při prvním postižení. Byl-li neoprávněný obchod již po delší dobu provozován, nastoupí jako trest tuhé vězení od 1—3 měsíců; byl-li někdo usmrčen nebo na těle těžce poškozen, nastoupí trest dle § 335 tr. z. resp. 599 voj. tr. z. (§ 363 tr. z. a 631 voj. tr. z.). Na ztrátu živnosti budiž ve všech případech § 363 tr. z. nalezeno (rozh. ze 7. listopadu 1891 č. 11.160 č. sb. 1479).

3. Neoprávněný obchod jedy kočujícími kramáři tresce se tuhým vězením od 1 do 6 měsíců a ztrátou zboží jedového a povolení k obchodu podomnímu (§ 364 tr. z. a 632 voj. tr. z.).

4. Neopatrnost při prodeji jedů lékárníky nebo k tomu oprávněnými obchodníky. Trest: Ponejprv pokuta peněžítá od 5 do 50 zlatých a podruhé ztráta živnosti (§§ 365, 366 tr. z. a §§ 633 a 634 voj. tr. z.).

5. Opomenutí vésti knihu jedů; pokuta: 10—50 zl., podruhé 400 zl., při dalším pokračování ztráta živnosti (§ 367 tr. z. a 636 voj. tr. z.).

6. Nedbalost při opatrování a zasílání jedu; pokuta 5—25 zl., při dalších skutcích budiž pokuta zdojnásobněna; byl-li kdo tím usmrčen nebo na těle těžce poškozen, budiž pachatel dle § 335 resp. 599 voj. tr. z. potrestán (§§ 368, 369 tr. z. a 636 a 637 voj. tr. z.).

7. Nešetření zvláštních předpisů při užívání jedů v jednotlivých živnostech; trest vězení od 3 dnů do 1 měsíce, nebyl-li nikdo poškozen; byl-li však někdo usmrčen nebo na těle těžce poškozen, budiž pachatel dle § 335 tr. z. resp. dle § 599 voj. tr. z. potrestán (§ 370 tr. z. a § 638 voj. tr. z.).

8. Prodej neznámých a úřady nevyzkoušených léčiv. Trest jako ve případě č. 7 (§ 371 tr. z. resp. 639 voj. tr. z.).

9. Použití jedovatých barev nebo jedovatých praeparátů při výrobě jedlého zboží; pokuta od 10—100 zl. neb vězení od 3 dnů do 1 měsíce, při opakování se zdvojnásobí, při třetím postižení vedle peněžité pokuty nastoupí též ztráta živnosti (§ 408 tr. z. a § 676 voj. tr. z.).

Obchod kožemi.

Praxis rozeznává obchod kožemi surovými a vykrajovanými.

I. Kráječ koží smí toliko vésti obchod kožemi vydělanými, nikoli však kožemi surovými. Obyčejně bývá s obchodem kožním spojen též obchod potřebami obuvnickými, jako hřebíky, cvočky a j. Výkroj koží jest tedy živností obchodní, jejíž podstata spočívá v koupi a prodeji koží všeho druhu a zvláště ve výkroji koží dle přání kupcova; obchodníci tohoto druhu nesmí sice po živnostensku hotoviti svršky pro obuvníky, smí je však prodávati. Hotovení svršků obuvnických nelze považovati za výlučné právo obuvníků, tvoříť výroba svršků obuvnických zvláštní část průmyslu obuvnického, který zpravidla své výrobky kraječům koží dodává. Svršky obuvnické nenáleží mezi potřeby obuvnické, a nejsou tudíž kraječi koží oprávněni k jich výrobě; naproti tomu jsou k tomu oprávněni oni živnostníci, kteří k obchodu zbožím obuvnickým oprávněni jsou, neboť výroba svršků obuvnických byla výn. min. obch. ze dne 23. května 1889 č. 35.903 prohlášena za podstatnou část živnosti obuvnické, tak že řemeslné její provozování rovněž jako živnost obuvnická podmíněno jest průkazem způsobilosti. Obchodníci kožemi nejsou též oprávněni k dodávání zboží obuvnického.

Obchodníci kožemi jakožto majitelé obchodní živnosti v užším smyslu nejsou oprávněni porážeti zvířata a maso z nich prodávati.

II. Obchod kožemi surovými t. j. nejirchovanými tvoří v Čechách živnost zcela samostatnou (roz. místodrž. kr. Česk. ze dne 30. července 1887 č. 50.142).

Obchodnice.

I. Pojem

Obchodnicí rozumíme ženu, jež po živnostensku obchody provozuje (čl. 6 obch. z.); při tom jest lhostejno, zdali jest svobodna, vdaná, či vdovou, zdali nastupuje živnost novou či přejímá již živnost stávající, zdali provozuje ji sama či ve společenství s jinými, osobně či prokuristou